

1

Дорогі товариші!

Олександр Довженко неповторний для своєї епохи так само, як і Тарас Шевченко для свого часу.

Довженко був людиною з головою філософа і з одвертою усмішкою дитини. Він був схожим на дерево, яке тягнеться до сонця, а плоди кладе на свою рідну землю.

Він також був схожий на гору об яку розбиваються всі помисли його недругів. Іскри летять, а гору зрушити не можуть.

А ще він був схожий на ту дорогу, що веде у далеку прекрасну далечину і ми по ній зараз ідемо.

Дехто з моїх товаришів, прочитавши цикл про Довженка зауважує: Що ти, мовляв, показуєш Довженка трагічним у його житті, його треба показувати тільки веселим оптимістом.

Мені при цьому згадуються слова Маяковського, який сказав:

Тот, хто постійно весел,

Тот по-моему - просто глуп.

Довженко бачив трагічні події війни і хоч був оптимістом, але по своєму філософському складу не міг ^{душі} бути веселим дурником.

Довженко жив в тяжкі роки війни, коли гинуло тисячі невинних людей. Бачучи це - він, як людина глибокого інтелекту не міг ^{не} переживати все це глибоко і гірко, навіть трагічно.

Довженко один з перших зрозумів всю шкідливість культу Сталіна, він знав про численні арешти інтелегенції за часів культу і розумів весь трагізм тих чесних комуністів, які були безневинно вислані і розстріляні. Тому в цілому Довженко не може бути відірваним від того часу

Тому в мене Довженко не може бути відірваним від того часу в якому він жив і працював.

Ще в 1952 році в одному з своїх листів Довженко писав: "Сьогодні не пасторальний елемент, не милування творимим а велика вселюдська драма є предмет поезії, де ми граємо урочисту і першорядну роль рятівників людства."

Так Довженко і лишиться у нашій вічній пам"яті і в своїй великій доброті, як великий філософ і мислитель, що може стояти поруч з Гераклітом, Сократом і Гомером.

Так я думаю і так про нього пишу в своїй новій книзі, яка зватиметься "Рута".

Два вірші з цієї книги я вам зараз прочитаю.

РЯДКИ ПРО ДОВЖЕНКА

Прогримів золотим салютом
Молодим повесняним громом,
Наче виклик скупим і лютим
Наче промінь над отрим домом.

Обійнявши весь світ нагорний,
Охопивши долини світу,
Сивочолий і мудрозорний,
Наче вийшов із заповіту.

Що там листя із зелен-лавра,
І зітхання, і тихі жалі?
Не вмирають твої літаври
І деснянські твої скрижалі.

А вже ті, що тебе поносили
Сонцесяйними доносами,
І сокирки несли за плечками
Записались тепер дружечками.

Толочили на шпальтах преси,
Серце кидали на арену,
Доморощені злі дантеси
Лізуть з спогадами на сцену.

Підбирають, як слід цитаточки,
Ерудиція в них і туга,
Так у хату на вогник-цяточку
Заповзає, бува, злодюга.

Завжди днями, як світ, зеленим
Дурноголов росте під кленами,
Цвіль лягає, де круча кручиться,
До таланту злоба гадючиться.

Але ти у життя за брата,
І для мене, навікі єдина
Світлим перстеном Полікрата
Повертає твоя судьбина.

І розкущується на волі,
 І скликає вітри обгінчі,
 На вселюдським широkim полі
 Український іде Да Вінчі

Виглядаю тебе за горами,
 Хоч заглянеш на вогник з кашею,
 Хоч посидим та поговоримо,
 Заспіваєм, отої, нашої.

Що співалася часто літами,
 Що жагою млоїла груди,
 Що з тобою безсмертя питиме,
 Як і нас на землі не буде.

ОСЦУТА

*Смерть не визначає життя, вона лише
 перешкоджає в житті талантам.*

Коли Довженко лежав у труні,
 В останній дорозі, в самотині,
 Своїми сивинами криючи небо,
 А руки хотіли погладити колос,
 Лише в солов'ях ще була потреба,
 Та не бринів солов'їний голос.

Не підставляли попів із митрами,
 Акордеонів з дурними гравцями,
 Ані художників із палітрами,
 Ані скульпторів із різцями.
 Отут ще ниву в тиші зеленій,
 Отут би Козловського вічний геній!
 Він підійшов з поsmутнілого плюду
 Ангельським голосом в далині:
 — Мені однаково, чи буду
 Я жить в Україні чи ні...

Звірк дзвеніла ота скорбота,
 Оті українські світанки й ніч,
 Якби були золоті ворота,
 Вони б відчинились йому навстріч.
 От би була у людей запомога:
 Його б посвятили в намісника бога,
 В архангели світлі звели б між нами
 З номенклатурою та орденами.

А тут пролягала Довженкова смута,
 Чернігівський чебер, пшениця і рута,
 І голос бринів у яснім хоралі,
 Неначе то скаржилось бідне дівчатко,
 Про те, що сплелось у Довженка в печалі,
 І мрія жива. І поверне спочатку.
 Співав Козловський,
 Ридав Козловський!